

Grans esperances

BERNARD-HENRY LÉVY / Filòsof i escriptor francès

AVUI, 16 de novembre del 2008

Que Obama no és un àngel ni un home providencial és una evidència. Tampoc no és l'europèu honorari somiat per l'esquerra francesa, i això ho hem de tenir clar si no volem sorpreses desagradables en tocar de peus a terra. El cert, però, és que l'elecció d'Obama tindrà tres efectes concrets, que fan de la seva victòria un d'aquells moments improbables i incomparables que representen una ruptura amb tot el passat: és, sens dubte, un esdeveniment històric.

EN PRIMER LLOC, LA PRESIDÈNCIA d'Obama serà una fita decisiva en la manera d'abordar la qüestió racial als EUA. Sens dubte, són pocs els qui pensen que el racisme desapareixerà de l'imaginari col·lectiu nord-americà. Només cal voltar pel país per adonar-se que l'ascens del candidat negre ha tingut com a corol·lari l'ascens simètric de tota una ultradreta nostàlgica de la supremacia blanca i dels bons temps segregacionistes.

PERÒ HEM D'ESCOLTAR EL QUE diu Obama d'aquesta divisió i del dramatisme amb què ha configurat la societat nord-americana durant tres segles. L'hem d'escoltar quan, en tots els seus discursos, cita el famós "e pluribus unum" de Virgili, d'on es va extreure el lema del país, i que ell tradueix com "la nostra nació val més que les parts que la componen". I hem de valorar el tabú que trenca quan s'adreça directament als negres mateixos per demanar-los que deixin d'afirmar que el racisme és l'arrel de tots els seus problemes. No és una idea nova, aquest era el missatge de Martin Luther King el 1967 i el 1968; però sí

que es una nova manera de pensar en una època en què molts discursos han convertit la raça en l'element suprem de la identitat d'una persona.

EN SEGON LLOC, LA PRESIDÈNCIA d'Obama donarà esperança a uns Estats Units que, durant els vuit anys del mandat de Bush, han començat a dubtar d'ells mateixos i de la seva famosa "missió". Aquests últims temps els nord-americans semblen haver oblidat la importància d'aquesta missió per a la resta del món. En això, Obama tampoc no podrà fer miracles, i molt pocs esperen que esborri en tres dies els danys causats per aquests anys de deriva ultraliberal. Però ningú no dubta que és l'home que pot fer retrocedir el pèndol per instaurar un rooseveltisme que presti més atenció al destí dels més desafavorits.

I NO PODEM DUBTAR DE LA SEVA sinceritat quan repeteix incansablement que no serà el president d'uns Estats Units (blaus, progressistes) contra uns altres (vermells, conservadors), sinó que intentarà recuperar el significat i l'estranya bellesa del nom d'aquest país sense nom però no sense vocació: els Estats Units d'Amèrica. El ticket McCain-Palin veia el "somni americà" com una edat d'or a la qual calia tornar. Obama el veu com una edat nova que cal inventar, una obra en permanent creació, un projecte; no una "pastoral", per parlar com Philip Roth, sinó un invent social i polític, una frontera que es mou i cal traçar de nou; i, en aquest sentit, és molt més fidel a aquell esperit dels pioners que va forjar la grandesa d'aquest país.

EN TERCER LLOC, PEL QUE FA A LES SEVES relacions amb la resta del planeta, tant és que els escèptics repeteixin fins a l'avorriment que la presidència d'Obama no canviarà gens la superpotència nord-americana ni la reprovació que aquesta suscita. Però proveu d'imaginar com es

transformarà la imatge d'aquest país quan n'assumeixi la presidència Obama, el representant d'una minoria que fins no fa gaire no podia votar. Proveu de veure la seva presidència a través dels ulls d'un congolès convençut que no hi ha una humanitat, sinó dues. Cal veure aquesta imatge amb els ulls del sudanès que, quan els Estats Units demanen al seu govern que aturi les matances de Darfur, ho interpreta com una manifestació de racisme blanc neocolonial. Cal imaginar-se un discurs d'Obama a Kabul. O adreçant-se a la nació iraquiana, que ha acabat creient, amb raó o sense, que la Casa Blanca estava en mans d'una colla de texans que els volien robar el petroli. Ens l'hem de mirar com se'l miraran en països mestissos com el Brasil, Bolívia i Veneçuela.

L'ANTIAMERICANISME NO DESAPAREIXERÀ de sobte per art de màgia, però li resultarà més difícil sobreviure i haurà de revisar els seus arguments. Una ona de xoc a escala planetària? Un altre New Deal, en aquest cas geopolític? Una cosa sí que és segura: sobre les espatlles del nou president recaurà una responsabilitat metahistòrica: mai fins ara unes eleccions nord-americanes no havien desvetllat a la resta del món una esperança tan folla i tan carregada de raó.

© 2008 Bernard-Henry Lévy

(Distribuït per The New York Times Syndicate)